باكو، مركز تجاري سفيران ايران

* غلامعلی سجادی

براي گروهي از كساني كه به عنوان ديپلمات و كارمند سياسي به كشورهاي ديگر اعزام ميشوند، «تجارت» پديدة وسوسهانگيزي است... ديپلماتها بعد ازاعزام به خارج، در مقايسه با داخل، حقوقهاي چشمگيري ميگيرند. و اين البته حق آنهاست. يك كارمند سياسي كه به خارج اعزام ميشود، با مشكلات معنوي، رواني و خانوادگي متعددي روبروست. فعاليت در محيطي ناآشنا و از لحاظ فرهنگي غيرهمگون آسان نيست. با اين حال، به دليل جاذبههاي فعاليت در خارج، بسياري از كارمندان در وزارتخانه ها و سازمانهايي مانند وزارت امورخارجه، سازمان فرهنگ وارتباطات اسلامی و ... همواره براي رفتن به خارج اشتياق دارند... اما برخي از ديپلماتها در كنار فعاليتهاي اداري، به همان پديدة وسوسه انگيز يعني «تجارت» رغبت نشان ميدهند، بخصوص كه اين ديپلمات «سفير» باشد. در اين حال، جايگاه وي براي پرداختن به تجارت و كسب سودهاي سرشار، جايگاه ممتازي است كه البته با شأن اداري او، و وظيفه اش در پاسداري از منافع ملي كشورش منافات دارد، بخصوص كه ورود شخصي مانند سفير به حوزة تجارت كلان باشد. در اين حال با اطمينان ميتوان گفت كه «ديپلمات تاجري» كه «فعاليت ديپلماتيك و تجاري» دارد. خواهد كوشيد تا اقدامات و موضعگيريهايش براي كشوري كه در آن فعاليت ميكند، حداقل ناراحت كننده نباشد. زيرا دولت آن كشور به راحتي ميتواند در مسير فعاليت ديپلمات تاجر، موانع متعددي ايجاد كند و ديپلمات تاجر را از دستيابي به سودهاي كلان باز دارد. باكو... شهر نفت و

تجارت... براي ديپلماتهاي تاجر جاذبه هاي فراواني دارد. بخصوص اينكه اغلب گردانندگان حكومت باكو نيز در تجارت دست دارند و تجارت كلان در جمهوري آذربايجان (ايران شمالي) در انحصار گروه حاكم است. احد قضايي، سفير اسبق ايران در باكو، يكي از كساني است كه در تجارت و توليد دست دارد. وي تا شهريور سال ۱۳۸۲ سفير بود و در طي مدت سفارتش، نخستين بار «سايت بازتاب» اخباري دربارۀ فعاليتهاي تجاري وي منتشر كرد. بازتاب خبرداد كه برادر وي در خانۀ دولتي سفير در باكو اقامت دارد و امور تجاري احد قضايي را انجام ميدهد. انتشار اخبار فعاليتهاي تجاري احد قضايي موجب ناراحتي وي شد و نامبرده از آن پس، برخي از كاركنان ايراني را كه احتمال ميداد، اخبار توسط آنها به بازتاب منتقل شده تحت فشار قرار داد. احد قضايي پيش از آنكه سفير شود، مدتي نيز قبل از فروپاشي شوروي، سركنسول ايران در باكو بود. وي از همان زمان با «الله شكر پاشازاده» رييس ادارۀ دولتي روحانيت قفقاز (در دورۀ شوروي و نيز پس از فروپاشي!) روابط نزديكي داشت. اللهشكر پاشازاده عضو دستگاه امنيتي شوروي بود و هم اكنون نيز همكاري بيچون و چرايي در انجام سياستهاي ضدديني دولت باكو دارد. پاشازاده نيز فعاليتهاي تجاري گستردهاي دارد و اكنون يكي از پولداران معروف در قفقاز جنوبي است. احد قضايي در دورۀ سفارتش، يك تيم ويژه تجاري تشكيل داده بود كه برخي كاركنان از جمله الف ـ ت مسوول وقت خبرگزاري جمهوري اسلامي در باكو و نيز مسوول دفتراحد قضايي (آقاى ب) از افراد مورد اعتماد وي محسوب ميگرديدند. در دورۀ سفارت قضايي، «حسن الماسي» يكي از نمايندگان اردبيل در مجلس نيز فعاليت تجاري داشت كه با احد قضايي نيارى نيز در ارتباط بود. الماسي به صادرات موكت به باكو اشتغال داشت. در شهريور ۱۳۸۲ مأموريت احد قضاي نياريي به عنوان سفير در باكو پايان يافت ودر واقع پايان داده شد و فردي به نام «افشار سليماني» به جاي وي

منصوب شد. قضايي پس از پايان مأموريتش نيز فعاليتهاي تجاري اش را در باكو ادامه داد. وي پس از بازگشت از باكو ، به مسووليت معاونت گردشگري سازمان ميراث فرهنگي ـ كه رياست آن را مرعشي، از چهرههاي معروف حزب كارگزاران برعهده داشت ـ منصوب شد. قضايي سپس به تأسيسي تشكلي به نام «انجمن دوستي ايران ـ جمهوري آذربايجان» اقدام كرد. يكي از نشريات چاپ تبريز از اين انجمن به عنوان «گروه تجاري احد قضايي نيارى و شركا» نام برد. در انجمن دوستي احد قضايي، برخي از كاركنان ايراني كه در دورة سفارت وي در باكو در اين شهر بودند، عضويت دارند. گفته ميشود، انجمن دوستي، پوششي براي اقدامات تجاري و سفرهاي مكرر احد قضايي به باكو است. احد قضايي كارخانهاي نيز در باكو دارد. اين كارخانه، يك كارخانة «نورد» است. همچنين برخي اخبار حاكي از آن است كه احد قضايي با تيم اقتصادى اللهشكر پاشازاده در طرحهاي ديگر نيز مشاركت دارد كه از آن جمله «طرح مونتاژ خودروي سمند» در شهر شاماخي است. قضايي اخيراً عنوان مشاور معاون وزير امور خارجه ايران يعني آقاي «مهدي صفري» را نيز يافته است. به عبارت ديگر اقدامات گستردة وي در باكو تحت چتر «انجمن دوستي و مشاورت وزير امور خارجه» انجام ميگيرد. پس از پايان مأموريت ديپلماتيك احد قضايي نيارى در باكو به عنوان سفير (مأموريت وي به عنوان سفير پايان يافته و همان گونه كه ذكر شد، اقدامات تجاري و ... وي همچنان ادامه دارد.) افشار سليماني به جاي وي منصوب شد. افشار سليماني نيز تا سال ١٣٧٦ در سفارت ايران در باكو كارمند بود و پس از آن در سفارت ايران در اكراين فعاليت داشت. وي در اكراين وارد برخي فعاليت تجاري شد. افشار سليماني كه خود را به عنوان يك دوم خردادي و اصلاح طلب جا ميزد، با حمايت امينزاده (معاون خرازي) و مهدي صفري (مدير كل وقت كشورهاي مشترك المنافع) به عنوان سفير به باكو اعزام شد. گفته ميشود وي فعاليتهاي تجارياش

را در نهايت اختفا و توسط كساني مانند «جبرييل نويد آذربايجاني» انجام ميداد. نويد آذربايجاني در اردبيل كارمند بانك بود كه با ورود به حوزه تجارت ورشكسته شده و به باكو گريخته بود و در آنجا با عوامل مختلف در ارتباط بود. افشار سليماني، حامياني نيز در مجلس شوراي اسلامي ايران داشت، گفته ميشود «سلمان خدادادي» نماينده ملكان در مجلس از وي به شدّت حمايت ميكرد. خدادادي در برخي حوزه هاي تجاري از جمله توليد آپارتمان فعاليت گستردهاي دارد و در زمان سفارت سليماني، سفرهايي نيز به باكو انجام داد كه اخبار اين سفرها هرگز در مطبوعات و رسانه ها منتشر نشد. افشار سليماني نيز پس از پايان مأموريتش در اواخر سال ١٣٨٦، باكو را ترك نگفت و ميان تهران و باكو در تردد است. برخي منابع از سوء استفاده هاي وي سخن ميگويند، از جمله اينكه، در آخرين روزهاي سفارتش، مبلغ هشتصد هزار دلار را كه براي مطالعة طرح اتوبان باكو ـ آستارا اختصاص يافته بود، با تلاش بسيار از دولت ايران گرفته است. اين مبلغ به چه كساني تحويل داده شده است؟ هنوز در اين باره اطلاع رساني صورت نگرفته است. افشار سليماني علت سفرهاي مكرر خود به باكو پس از پايان مأموريتش را ادامة تحصيل ذكر ميكند!! ارتباط افشار سليماني و احد قضايي نيارى (دو سفير اسبق) جالب نبود. بنابر اين قضايي در سفرهاي متعددش به باكو، ارتباط چنداني با سفارت نداشت. وي بيشتر با الله شكر پاشازاده و سيدعلي اكبر اجاق نژاد (رايزن فرهنگي و مسوول دفتر رهبري در باكو) در ارتباط بود. در دورة سفارت قضايي، ارتباط ميان احد قضايي نيارى، پاشازاده و اجاق نژاد معروف بود... اما بعد از پايان مأموريت افشار سليماني و انتصاب ناصر حميدي زارع، روابط آشكار احد قضايي با سفارت ايران در باكو دوباره برقرار شده است. حميدي زارع از دوستان قديمي اجاق نژاد است. زارع پيش از انتصاب به سفيري ايران در باكو، مسووليت سركنسولگري ايران در نخجوان را برعهده داشت. هنگام

سرکنسولي وي در نخجوان، برخي از کارکنان سرکنسولگري به تجارت و زراعت روي آوردند! کشت سيب زميني از جمله اقداماتي بود که با اطلاع زارع صورت گرفت و چندين تن بذر سيب زميني از همدان با سفارش و هماهنگي برخي کارکنان سرکنسولگري ايران به نخجوان وارد شد... اکنون هرگاه که احدقضايي به باکو سفر ميکند، خودروهاي سفارت در اختيار اوست. تا اين کارخانه دار و ديپلمات سابق که همچنان از حمايت مهدي صفري (معاون وزير امور خارجه ايران) و برخي کارکنان ايراني در باکو برخوردار است ، اقداماتش را در باکو انجام دهد. «آيا مهدي صفري از تجارت برخي ديپلماتهاي مورد حمايتش در باکو و قفقاز جنوبي بهرهاي دارد؟» اين سؤالي است که بايستي همان ديپلماتها پاسخش را بگويند... انتظار ميرفت که فردي متناسب با مطالبات مردم از دولت آقاي احمدي نژاد به عنوان سفير در باکو انتخاب شود. اما ناصر حميدي زارع که از طيف سياسي خاصي است، با حمايت و رايزنيهاي برخي افراد در وزارت خارجه، مجلس و نيز رايزنيهاي آقاي اجاق نژاد انتخاب شد. هنوز زود است که دربارة عملکرد زارع قضاوتي صورت گيرد. اما سالي که نکوست، از بهارش پيداست. اما به اعتقاد بسیاری از کارشناسان ُ انتخاب زارع برای سفارت ایران در باکو ُ انتخاب درخشانی نبوده است. (با توجه به کارنامه وی در نخجوان) به هر حال، آيا باکو، اين شهر نفت و دلار که به باتلاقي براي سفيران و ديپلماسي ايران تبديل شده، زارع را نيز چون سفيران قبلي در کام خود فرو خواهد برد؟ يا در حال فرو بردن است؟... البته اين تنها سفيران نبودند و نيستند، که از حوزة ديپلماسي به عالم تجارت و پول پل ميزنند، آنها بدون کارکنان مورد اعتماد خود نميتوانند چندان موفق باشند... بدینگونه آلودگیهای تجاری برخی سفیران ، موجب آلودگی برخی کارکنان ،حاکم شدن فضای تجاری بر سفارتخانه ، ایجاد تنش بین دیپلماتهای تاجر و کارکنان دیگر و...مهمتر از همه ، در خوشبینانه ترین صورت ، موجب آن

میشود که سفیر یا دیپلماتهای تاجر در دفاع از منافع ملی در مواقع مختلف کوتاه آیند و رفته رفته آبروی دستگاه دیپلماسی کشور بزرگ و تاریخی ایران را در گرداب تجارت و منافع شخصی فرو می برد . همچنین در صورت افتادن یک سفیر یا کارکنان مهم یک سفارت در گرداب تجارت و منافع شخصی ، بخصوص در صورتی که سفیر یا برخی کارکنان به وادی تجارت یا احداث کارخانه و واردات و صادرات در کشور محل ماموریت کشیده شوند ، تلاش میکنند تا تصویری غیرواقعی و خوشایند از روابط دوجانبه برای مسوولین کشور خود ترسیم کنند ، که در اینصورت تصمیم گیران و مسوولین کشور در تصمیم گیریها پیرامون نحوه روابط با کشور محل ماموریت سفیر یا دیپلماتهای تاجر، دچار خطا و اشتباه می شوند و بدینگونه منافع ملی و عزت و اقتدار کشور فدای منافع دیپلماتهای تاجر می شود ،..

آدرس:

http://azerbaycannews.blogfa.com/۱۳۸٦/۰۳